

Є.М. Ільїнова, Л.А. Терьохіна, кандидати с.-г. наук,
Інститут овочівництва і баштанництва НААН

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК ОВОЧІВНИЦТВА В АГРОФОРМУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ

На сучасному етапі розвитку галузі овочівництва та сфери послуг на ньому в сільськогосподарських підприємств різних форм власності значно зростає попит на інноваційну наукову продукцію. Успішна робота на аграрному інноваційному ринку неможлива без постійного вивчення попиту на наукові розробки, визначення конкурентів та потенційних споживачів даної продукції. Динамічний розвиток сільського господарства забезпечується на основі науково-технічного прогресу, який здійснюється шляхом впровадження досягнень науки в аграрне виробництво.

Ключові слова: овочівництво, інноваційні розробки, сорт, гібрид, виробниче впровадження.

Вступ. У розвитку інноваційної діяльності в сучасних умовах зацікавлені як розробники інноваційної продукції, так і вітчизняні виробники, оскільки створення та впровадження на ринок нових конкурентоспроможних сортів і гібридів овочевих рослин гарантує окупність вкладених коштів, одержання прибутку, накопичення капіталу для розвитку і розширення виробництва. Таким чином інноваційні розробки потрібні і споживачам, оскільки дають можливість користуватись новітніми досягненнями в створенні сортів рослин з кращими показниками продуктивності та якості.

Мета і завдання досліджень – провести аналіз попиту інноваційної продукції овочівництва сільгоспвиробниками і висвітлити заходи щодо сприяння поширенню наукових розробок через ринок в агроформуваннях сільськогосподарського виробництва.

Методика досліджень. Визначити науково-методологічні засади інноваційного розвитку аграрної науки та трансферу наукових досягнень в агропромислове виробництво. У ході їх

© Ільїнова Є.М., Терьохіна Л.А., 2013.

виконання досліджено попит на наукову продукцію в аграрній сфері та ймовірність її конкуренції з аналогічною науковою продукцією, прогнозування, наповнення ринку інноваціями аграрного спрямування.

Результати та їх обговорення. З метою вивчення попиту сільськогосподарських виробників на наукову продукцію та аналізу застосування інновацій в агропромисловому виробництві, під час проведення семінарів, «днів поля», науково-практичних конференцій та при реалізації наукової продукції проводили анкетування керівників і спеціалістів підприємств різних форм власності. Серед опитуваних були представники особистих і фермерських господарств, господарських товариств та кооперативів. Дані анкетування свідчать, що 80 % опитуваних постійно або досить часто використовують наукові досягнення в овочевому виробництві. Найбільш актуальними для агровиробників є питання з технологій вирощування овочевих рослин (майже 60%) та інновацій на аграрному ринку (40%). Відмічається явне надання переваги більш високій урожайності, скоростиглості та адаптованості нових сортів і гібридів до несприятливих погодних умов за умови їх стійкості до шкідників і хвороб. Однією з характерних рис нинішнього розвитку галузі овочівництва і баштанництва в Україні є відношення споживачів до якості інновацій. Зв'язок між НДУ і товаровиробниками дає змогу створювати конкурентоздатні сорти та гібриди з поліпшеними властивостями, стійкі до шкідників і хвороб, розробляти та удосконалювати технології їх вирощування та насінництва. Сьогодні можна констатувати, що сільгоспвиробники, які співпрацюють з Інститутом овочівництва і баштанництва НААН, нарешті пересвідчилися, що наукові рекомендації та науковий супровід дійсно стали товаром на ринку і реально впливають на стале нарощування виробництва. Знаючи сучасні потреби споживача, зокрема на аграрному ринку, науковці інституту виконують комплекс дослідницьких робіт селекційно-насінницького спрямування. Для ефективного застосування їх у різних агрокліматичних зонах України ведеться селекційна робота зі створення високопродуктивних конкурентоздатних сортів і гібридів овочевих і баштанних рослин, в основу яких закладено генетичну пристосованість до природно-кліматичних зон вирощування. Значна робота ведеться в плані випробування закінчених наукових розробок та доведення їх до рівня іннова-

цій. Основним та найбільш актуальним є випробування новостворених сортів та гібридів овоче-баштанних рослин. Так, в 2013 р. розпочато випробування сорту капусти білоголової пізньостиглої Харківська супер, який характеризується високою лежкістю в зимово-весняний період, відносною стійкістю до основних хвороб та різких кліматичних змін. Сорт переважає стандарт за урожайністю на 10-15 т/га та більшим вмістом сухої речовини. Досягнуто високої вирівняності за комплексом морфологічних ознак, скорочення вегетаційного періоду на 5-7 діб. Пропонується до вирощування у всіх зонах України.

Новим досягненням селекціонерів інституту є сорт капусти савойської Розалі. Середньопізній сорт, з вегетаційним періодом 130-150 діб. Урожайність досягає 50 т/га. Відзначається підвищеним вмістом вітаміну С, морфологічною вирівняністю та високою лежкістю (75-80 %) під час зимового зберігання. Перший вітчизняний сорт капусти савойської створено для умов Лісостепу і Полісся.

Проходять сортове випробування гібриди томата Сандра F₁ та Ярина F₁. Перший створено для відкритого ґрунту і відноситься до групи ранньостиглих (96-100 діб). Урожайність – 66-70 т/га, призначений для консервування та переробки. Гібрид Сандра F₁ характеризується високим вмістом пектинових речовин у поєднанні з ранньою стиглістю.

Гібрид томата Ярина F₁ – для захищеного ґрунту, має високі смакові якості. Від сходів до досягання першого плоду минає 105 діб. Загальна урожайність – 24-26 кг/м², рання – 5,0-5,5 кг/м².

За вимогами ринку створено ранньостиглий сорт перцю солодкого Фея (90-98 діб від повних сходів до початку дозрівання), урожайність – 30-35 т/га та ранньостиглий сорт перцю гіркого Харуз (92-94 доби до початку дозрівання).

Впроваджується у виробництво спосіб передпосівної обробки насіння овочевих рослин інкрустацією, яка поліпшує кондиційні показники та сприяє підвищенню врожайності на 10-15 %.

Стратегія просування інноваційних розробок Інституту овочівництва і баштанництва НААН базується на класичних принципах маркетингу та враховує рівень новизни і комерційної привабливості селекційних інновацій та можливі наявні і перспективні ринки їх збуту. При цьому враховуються і комерційні можливості виробників аграрного сектору з точки зору можливості ефективного споживання інноваційних розробок.

З метою відстоювання ринку, розширення впровадження, рекламування, наповнення його насінням селекції Інституту овочівництва і баштанництва НААН, пошуку споживачів та трансферу інноваційної продукції, в 2013 р. у різних агрокліматичних зонах України розгорнуто 22 демонстраційні полігони. Постійно ведеться робота з пошуку базових господарств у різних ґрунтово-кліматичних зонах України для здійснення виробничої перевірки та трансферу інноваційних розробок, з комплексним науковим забезпеченням. Так, у 2013 р. на базі ФГ «Лан» Полтавської області (м. Деканька) проходили виробниче випробування та апробацію нові сорти овочевих і баштанних рослин селекції інституту. На площі 5,0 га вирощували сорт капусти савойської Розалі та сорт капусти білоголової пізньостиглої Харківська супер. За результатами виробничого випробування сорти отримали високу оцінку за урожайністю продукції та її товарними якостями. В Запорізькій області на базі ПП «Філіпська» проходив виробниче випробування новий сорт томата Гейзер. Площа посіву складала 1,5 га. Сорт відзначився високою транспортельністю, урожайністю та якістю плодів.

На базі Закарпатського с.-г. дорадчого центру «ТЕРРА ДЕЇ» вирощували нові гібриди огірка Надія F₁ та Янос F₁. Отримані результати виробничого впровадження підтвердили їх перспективність. Гібриди скоростиглі (вегетаційний період – 41-48 діб), рослини переважно жіночого типу цвітіння, короткоплідні, з урожайністю 18-20 кг/м². Високу оцінку отримали нові гібриди томата Ярина F₁ та Сандра F₁. Серед сортів салатного призначення відмічено нові сорти Рожевий велетень та Рожеве серце, які характеризуються середньостиглістю (110-120 діб), відмінними смаковими якостями, масою плода до 350 г.

Полігон баштанних культур закладено у ФГ «Сальнік» Запорізької області. На базі цього господарства проходив випробування ранньостиглий сорт кавуна Шарм (вегетаційний період 60-80 діб). Урожайність плодів становила майже 30 т/га. Відмічено високі показники якості плодів (вміст сухої розчинної речовини – 9-10 %, загального цукру – 8-9 %). Сорт стійкий до фузаріозного в'янення.

Зважаючи на те, що значна роль у процесі поширення інновацій від наукових установ до виробників безпосередньо належить демонстраційним полігонам овочевих культур, у подальшому планується ще більше розширити пошук базових господарств у різ-

них ґрунтового-кліматичних зонах України для здійснення виробничої перевірки та трансферу інноваційних розробок.

Висновки. Агровиробники різних форм власності в своїй діяльності постійно впроваджують інноваційні розробки та при виробництві овочевої продукції досить часто цікавляться науковими досягненнями. На перспективу необхідно постійно займатися аналізом попиту інноваційної продукції та її конкурентоздатності у сільськогосподарських виробників.

Бібліографія.

1. Агробізнес в овочепродуктовому підкомплексі України / [Макаренко П. М., Криворучко В. І., Кириленко І. Г. та ін.]. – К. : Нива, 1997. – 138 с.

2. Дьяконов Н.П. Анализ спроса, мероприятия трансфера разработок и научное сопровождение инноваций / Н.П.Дьяконов, В.А. Розторгуев, И.И.Тымчук // Овочівництво і баштанництво : міжв. темат. наук. зб. / Інститут овочівництва і баштанництва НААН. – 2009. – № 55. – С. 273-280.

3. Терьохіна Л.А. Інновації для галузі овочівництва / Л.А. Терьохіна, О.В. Ручкін, Т.О. Рудницька // Овочівництво і баштанництво : міжв. темат. наук. зб. / Інститут овочівництва і баштанництва НААН. – 2011. – № 57. – С. 225-230.

Е.М. Ильинова, Л.А. Терёхина

Внедрение инновационных разработок овощеводства в агроформированиях сельскохозяйственных производителей

Резюме. На современном этапе развития отрасли овощеводства и сферы услуг на нем у сельскохозяйственных предприятий различных форм собственности значительно возрастает спрос на инновационную научную продукцию. Успешная работа на аграрном инновационном рынке невозможна без постоянного изучения спроса на научные разработки, определения конкурентов и потенциальных потребителей данной продукции. Динамичное развитие сельского хозяйства обеспечивается на основе научно-технического прогресса, осуществляется путем внедрения достижений науки в аграрное производство.

E.M. Iljinova, L.A. Terekhina

The introduction of innovative developments of vegetable-growing in the agroforming of agricultural producers.

Summary. On the modern stage of development industry of vegetable-growing and service business at the agricultural enterprises of different patterns of ownership considerably demand increases on innovative scientific products. Successful work at the agrarian innovative market is not impossible without the permanent study of demand on scientific developments, determination of competitors and potential consumers of this products. Dynamic development of agriculture is provided on the basis of scientific and technical progress, comes true by applying of achievements of science in agrarian industry.